

Strandföreningen Tofta Gnisvärd - verksamhetsberättelse för verksamhetsåret 2025

Bakgrund / Föreningens syfte

Föreningen drivs helt utan vinstintressen och vårt arbete syftar till att främja ett långsiktigt hållbart nyttjande av strandområdet mellan Gnisvärd och Tofta bad genom att tillsammans;

- se till att strandheden och dynerna mellan Gnisvärd och Tofta bad hålls öppna och behåller sina höga botaniska värden, samtidigt som de är tillgängliga för allmänhetens bad- och friluftsliv
- skapa intresse för och öka kunskapen om Gnisvärds och Tofta strands natur- och kulturmiljöer och om hur området har använts historiskt.
- genom restaurering och återkommande skötsel gynna både typiska och sällsynta insekter, fåglar, växter och svampar.
- vara ett forum för samverkan och diskussion om utveckling av friluftsliv och besöksnäring i området i samklang med områdets värden.

Styrelse och sammanträden

Styrelsen har under tiden fram till årsmötet 13 juli 2025 bestått av

Björn Risinger (ordförande), Staffan Calais, Calle Ewald, Göran Göransson, Carl Hammarhjelm (sekreterare), Hanna Jansson (kassör), Lena Pahlsson, Ann-Marie Silén, Per Tunell, Ann Vallin och Emelie Zorsha.

Från och med årsmötet i juli 2025 har styrelsen bestått av Björn Risinger (ordförande), Staffan Calais, Calle Ewald, Carl Hammarhjelm (sekreterare), Hanna Jansson (kassör), Lena Pahlsson, Ann-Marie Silén, Per Tunell, Ann Vallin, Emelie Zorsha och Erik Ungman.

Under verksamhetsåret 2025 har styrelsen hållit 11 sammanträden, varav ett konstituerande möte och tio ordinarie styrelsemöten.

Verksamhetsområden

Sedan januari 2025 bedrivs föreningens verksamhet i följande verksamhetsområden:

1. Skötsel av sandstranden, 2. Naturvård, 3. Information, 4. Friluftsanordningar, 5. Forum för samverkan, 6. Finansiering och 7. Effektiv förening.

Verksamhetsberättelsen redovisas i dessa områden. Verksamhetsberättelsen omfattar av praktiska skäl även verksamheten under våren 2026.

1. Skötsel av sandstranden

Släkeröjning & maskinell strandrensning

Kontraktet med Broströms har fortsatt även under 2025 där entreprenören utfört planering, strandrensning och släkeskörd.

Säsongen inleddes med vårstädning av stranden. Det innebär att vi harvar sanden för att luckra upp släke. Vi jämnar också till för att förbereda så att strandrensar-maskinen skall kunna göra sitt arbete, som att sälla rent från glasspinnar, kapsyler, blöjor, takeaway-boxar och mycket annat som ofta glöms kvar efter en dag på stranden. Ungefär från midsommar var strandrensarmaskinen igång nattetid flera gånger i veckan, för att förbereda och göra fint inför att alla besökare kommer till oss.

Sommaren inleddes med ett relativt stort släkepåslag och styrelsen ställde därför frågan till länsstyrelsen om det fanns möjlighet att utöka årets LOVA-bidrag. Tyvärr var anslaget slut och släkeröjningen fick därför avslutas något tidigare än planerat. Efter att föreningen slutredovisat LOVA-medlen för 2025 kom länsstyrelsens beslut i början på 2026 som en chock. Länsstyrelsen återkräver, på grund av synpunkter på redovisningen, ett stort belopp för 2025 års verksamhet och avslår dessutom vår LOVA-ansökan för 2026. Styrelsen har tillskrivit länsstyrelsen för att få till stånd ett möte för att diskutera förutsättningarna för en omprövning av beslutet. Släken som föreningen skördar tas om hand på lokala jordbruksföretag i socknen.

Manuell strandstädning

I augusti fick föreningen hjälp av IFK Visby (pojkar 13) med strandstädning. Resultatet blev en bortglömd brassestol och ett stort antal säckar med insamlat strandskräp. Överlag var det väldigt rent, vilket vi är glada för. Dagen avslutades med korvgrillning.

2. Naturvård

Slätter

Slätterinsatserna i anslutning till Gnisvärds badplats har genomförts årligen och successivt har det hävdade området kunnat utökas. Slättern genomförs i slutet av juli och början av augusti. Insatserna har lett till att höskallra och darrgräs ökat starkt i omfattning och salepsroten blommar rikligare än tidigare. Andra orkidéer som märkbart gynnas av slättern är johannesnycklar, kärrknipprot och honungsblomster.

Mängden lövsly i ängen minskar för varje år. Merparten av arbetet har skett genom föreningens arbetsdagar med ideella insatser. Den 26 juli ordnades årets Slätter- och höbärgningsdag, där ett drygt dussintal ivriga frivilliga deltog. Vi ordnade också en extra höbärgningsdag den 6 augusti. Tyvärr fick den planerade slättern med hästdragen slätterbalk ställas in pga att kusken fick ryggsnitt. Vi hoppas på att få pröva hästdragen slätter 2026.

Röjning

13 juli 2024 riktades röjningsinsatserna till strandheden vid södra bäcken. Genom röjningsinsatserna har vi motverkat igenväxningen av strandheden. Vi röjde bland annat invasiva vresrosor och spärroxbär, förbättrade sikten över strandheden och havet och ordnade så att både gångbron, vandringsledsmarkören och stolpen med livboj/frälsarkrans blir lättare att hitta. Ett tiotal personer deltog i röjningsarbetet. Nybergs trädgårdstjänst bistod med att frakta bort röjningsresterna.

3. Information

Facebook

Genom Facebook-sidan har föreningen löpande rapporterat om aktuella händelser inom LONA-projektet, såväl inför som efter genomförda insatser.

Nya informationsskyltar

Med stöd i gestaltungs-förslag från examensarbetet om naturstråket har föreningen tagit fram en serie nya informationsskyltar som sattes upp under våren 2025. Våra nya informationstavlor berättar bl a om hundförbud under högsäsong, eldningsförbud, vår orkidévandring, vikten av att ta med sitt skräp hem och exakt var du hittar närmaste toalett. Skyltarna finns nu på plats vid ett tiotal platser längs stranden, där besökare möter strandområdet.

Gustavs orkidévandring

Ett av LONA-projektets stora informationsinsatser är Gustavs orkidévandring, som omfattar dels en fyrfärgsbroschyr ”Orkidéer på Tofta strand” som sedan 2023 delats ut fritt via ett flertal av strandens turistverksamheter och, en helt ny del av föreningens webbplats och dels utplacerade numrerade (1-7) låga träpollare som visar de sju främsta orkidélokaler längs stranden.

2000 exemplar av vår broschyr Orkidéer på Tofta strand har delats ut till besökare som önskat prova Gustavs orkidévandring.

4. Friluftsanordningar

Fyra nya broar på plats mellan Tofta och Gnisvärd

Fyra nya träbroar har byggts som ersätter tre gamla träbroar över bäckarna och ytterligare en ersätter två enkla plankor som legat över den södra bäcken i nära anslutning till Smågårde naturskog. Föreningen fick relativt tidigt strandskyddsdispens för insatsen men terrängkörningsdispensen dröjde ända till juni 2025 innan broarna kunde sättas på plats. Broarna är helt oundgängliga för att naturstråket längs stranden ska fungera. De nya broarna är bredare och förberedda för att även rullstolar ska kunna ta sig fram i framtiden – ett viktigt steg mot att göra området mer tillgängligt för alla. Norrbys Alltjänst genomförde arbetet med att få broarna på plats tillsammans med medlemmar i styrelsen.

Broarna är en del av vårt nu avslutade LONA-projekt, som har finansierats av Länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Två nya vandringsslingor

Med stöd från Region Gotland och Tillväxtverket – och med hjälp av flera goa grannar har föreningen nu både rekat och markerat upp två nya vandringsslingor: en norrut och en söderut. Båda utgår från Tofta Campings reception. Slingorna går från Tofta Camping längs strandängarna norrut respektive söderut, och tillbaka inåt land på befintliga stigar och vägar.

Vår förhoppning är att fler hittar ut och upptäcker hur vackert Tofta är – även utanför sommarsäsongen! Med hjälp av slingorna blir vandringen mer tillgänglig och enkel för Toftabor, gotlänningar och besökare.

5. Forum för samverkan

Den 17 april 2025 genomförde styrelsen ett informationsmöte på Strandpensionatet för intresserade privatpersoner, verksamhetsutövare samt de som är engagerade i väg- och sockenföreningar. På programmet stod:

- Vad gör föreningen idag?
- Vad är föreningens uppdrag och framtida mål?
- Beredningsplanering för Tofta, Eskelhem och Gnisvärd

Uppslutningen var god och styrelsen fick bra input för den kommande verksamheten.

6. Finansiering

Föreningens verksamhet bygger på en bred finansiering, främst från tre olika källor – medlemsavgifter från medlemmar och stödmedlemmar, sponsring från företag och organisationer samt bidrag från myndigheter.

Medlemmar och stödmedlemmar.

Antalet medlemmar och stödmedlemmar, som alla bidrar med 200 kronor i medlemsavgift ökade under 2025 till 156 stycken.

Sponsring

Sponsorerna står för lejonparten av vår finansiering och sponsorintäkterna är helt avgörande för den återkommande strandrensningen under sommarsäsongen.

Guldsponsorer var under 2025:

• Coop Gotland	• Tofta Beach House
• Surflogiet Gotland	• Toftagården
• Tofta Camping	• Tofta strandpensionat
• Tofta Beach Club	

Silversponsorer var under 2025:

- Broman & Son
- AB Gardells Plåtslageri
- Broströms Gotland AB
- Gnisvärd padel
- Gettab (Gotlands El- och teleteknik)
- Guteglass
- Bysens Livs
- M Johanssons Smide Gotland

Bronssponsorer var under 2025:

- Sture Larsson Måleri
- BRF Tofta Resort
- Krokstade Samfällighetsförening
- Strandbacka
- Samfällighet Smågårde S:21
- Södra Gnisvärds Samfällighetsförening
- Tofta Möbel
- Ladan Langos
- Tofta Strand Samfällighetsförening
- Väg och Byggnadsgrus på Gotland AB
- Gnisvärd Fiskareförening
- Solbacka Samfällighetsförening
- Rådjursvägens samfällighet
- Tofta Östra Samfällighet

Tack alla privatpersoner, organisationer och företag för era bidrag - utan er skulle vårt arbete med en fin och välkomnande strand inte kunna gå att genomföra!

Bidrag från myndigheter

Bidrag för verksamheten har bl a erhållits från

Länsstyrelsen/Havs- och vattenmyndigheten (LOVA), Länsstyrelsen/Naturvårdsverket (LONA) och Region Gotland/Tillväxtverket (vandringsslingorna).

7. Effektiv förening

Sedan 2023 har föreningen ett medlemsregister för att underlätta kartering, fakturering, påminnelser och nyhetsutskick. Vi använder oss av en tjänst från ArcMember och är i huvudsak nöjda med tjänsten.

För styrelsen i Strandföreningen Tofta - Gnisvärd

Björn Risinger

Ordförande